

Mål C-129/20**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

9 mars 2020

Domstol som begär förhandsavgörande:

Cour de cassation du Grand-Duché de Luxembourg (Luxemburg)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

27 februari 2020

Klagande:

XI

Motpart:

Caisse pour l'avenir des enfants

Saken i det nationella målet och faktiska omständigheter

- 1 Den 4 mars 2012 födde klaganden, XI, tvillingar. Hon var vid den tidpunkten arbetslös.
- 2 Den 15 september 2012 respektive den 1 augusti 2013 ingick XI två tidsbegränsade avtal om personaluthyrning inom skolundervisning. Den 15 september 2014 ingick hon ett avtal om tillsvidareanställning inom skolundervisning.
- 3 Den 11 mars 2015 ansökte hon om föräldraledighet från och med den 15 september 2015.
- 4 Genom beslut av den 19 maj 2015 avlog Caisse nationale des prestations familiales (Nationella kassan för familjeförmåner, Luxemburg) (numera Caisse pour l'avenir des enfants) (Kassan för barnens framtid, Luxemburg) (nedan kallad kassan) hennes ansökan om ”föräldraledighetsersättning på heltid” med motiveringen att hon inte hade ställning som arbetstagare vid tidpunkten för

hennes barns födsel och inte heller uppfyllde kravet på att haft sådan ställning under de 12 månader som omedelbart föregår föräldraledighetens början.

- 5 XI överklagade kassans beslut till Conseil arbitral de la sécurité sociale (Överklagandenämnden för socialförsäkringsärenden, Luxemburg), som genom avgörande av den 27 oktober 2017 ändrade beslutet. I skälen till avgörandet anförde nämnden att det framgår av § 1 och § 2 punkt 3 b i ramavtalet om föräldraledighet, undertecknat av UNICE, CEEP och EFS den 14 december 1995, vilket har genomförts genom rådets direktiv 96/34/EG av den 3 juni 1996 (nedan kallat ramavtalet), att det i en medlemsstats lagstiftning endast får föreskrivas förmånligare – och inte strängare – bestämmelser och att detta innebär att bestämmelsen i nationell rätt enligt vilken det krävs att modern har ställning som arbetstagare vid tidpunkten för hennes barns födsel inte ska tillämpas i det aktuella fallet.
- 6 Nämnden fann vidare att villkoret avseende ställning som arbetstagare vid tidpunkten för barnets födsel inte är förenligt med villkoret avseende en kvalifikationsperiod i arbete eller anställningstid som inte får överskrida ett år. I det aktuella fallet var nämligen villkoret uppfyllt inom denna övre gräns omedelbart före föräldraledighetens början, och det ytterligare villkor som kräver att den sökande har ställning som arbetstagare vid tidpunkten för hennes barns födsel skulle leda till en förlängning av den kvalifikationsperiod i arbete på 12 månader som krävs. Detta skulle således innebära att ett strängare villkor för rätt till föräldraledighet ställs upp än det som ställs upp i direktivet.
- 7 Kassan överklagade detta avgörande till Conseil supérieur de la sécurité sociale (Övernämnden för socialförsäkringsärenden, Luxemburg) (nedan kallad övernämnden), som upphävde det genom avgörande av den 17 december 2018.
- 8 Övernämnden fann att eftersom XI inte hade något anställningsavtal vid tidpunkten för hennes barns födsel hade hon inte rätt till föräldraledighet, oberoende av om hon eventuellt hade arbetat vid samma offentliga institution under minst 12 månader innan det önskade startdatumet för den föräldraledighet hon ansökt om.
- 9 Enligt övernämnden kan rätten till föräldraledighet nämligen inte ”återuppstå” enbart på grund av att föräldern, som inte hade ställning som arbetstagare vid barnets födsel, har arbetat under 12 månader under den femårsperiod under vilken föräldraledighet kan begäras.
- 10 Övernämnden anförde vidare att det saknades skäl att pröva huruvida kravet på en kvalifikationsperiod i arbete på 12 månader är förenligt med unionsrätten, eftersom det inte förelåg någon rätt till föräldraledighet för XI.
- 11 XI har överklagat detta avgörande till den hänskjutande domstolen.

2. Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Rådets direktiv 96/34/EG av den 3 juni 1996 om ramavtalet om föräldraledighet, undertecknat av UNICE, CEEP och EFS

- 12 I § 1 i ramavtalet, med rubriken ”Syfte och tillämpningsområde”, anges följande:
- ”1. I detta avtal anges minimiföreskrifter som avser att underlätta för föräldrar som arbetar att förena åtaganden i arbetsliv och familjeliv.
2. Detta avtal skall tillämpas på alla arbetstagare, kvinnor och män, som har ett anställningsavtal eller ett anställningsförhållande enligt definitionen i den lagstiftning, de kollektivavtal eller den praxis som gäller i varje medlemsstat.”
- 13 I § 2 i ramavtalet, med rubriken ”Föräldraledighet”, anges följande:
- ”1. Om inte annat följer av punkt 2.2 ges arbetstagare, kvinnor och män, genom detta avtal en individuell rätt till föräldraledighet med anledning av ett barns födelse eller vid adoption av ett barn för att vårda detta barn under minst tre månader och upp till en bestämd ålder som får vara upp till åtta år och som skall fastställas av medlemsstaterna och/eller av arbetsmarknadens parter.
- ...
3. Kvalifikationkraven och tillämpningsföreskrifterna för föräldraledighet skall fastställas enligt lag och/eller kollektivavtal i medlemsstaterna med iakttagande av minimiföreskrifterna i detta avtal. Medlemsstaterna och/eller arbetsmarknadens parter får bland annat
- ...
- b) göra rätten till föräldraledighet beroende av en kvalifikationsperiod i arbete och/eller anställningstid som inte får överskrida ett år,
- ...”

Nationell rätt

Loi du 16 avril 1979 fixant le statut général des fonctionnaires de l'État, telle que modifiée par la loi 12 février 1999 portant création d'un congé parental et d'un congé pour raisons familiales, dans sa dernière version issue de la loi du 22 décembre 2006 (lag av den 16 april 1979 om allmänna föreskrifter för statstjänstemän, i dess lydelse enligt lag av den 12 februari 1999 om rätt till föräldraledighet och familjeledighet, i dess senaste lydelse enligt lagen av den 22 december 2006)

14 I artikel 29a i denna lag föreskrivs följande:

” ...

Följande personer, som nedan kallas ’föräldrar’ är berättigade till föräldraledighet om

...

- de arbetar lagligen i Storhertigdömet Luxemburg vid tidpunkten för födseln eller adoptionen och lagligen har arbetat där under minst tolv månader utan avbrott omedelbart före det att föräldraledigheten påbörjas ...

...”

3. Parternas inställning

XI

15 XI har inledningsvis gjort gällande att övernämnden gjorde en felaktig tolkning av § 1 och § 2 punkt 1 i ramavtalet när den slog fast att rätten till föräldraledighet är förbehållen arbetstagare som har sådan ställning vid födseln av det barn som avses med ansökan om föräldraledighet. XI har i motsats till denna tolkning gjort gällande att § 1 i ramavtalet inte kräver att en person ska ha ställning som arbetstagare vid tidpunkten för barnets födelse eller adoption.

16 XI har vidare gjort gällande att övernämnden gjorde fel när den underlät att pröva huruvida artikel 29a i lagen om allmänna tjänsteföreskrifter för statstjänstemän är förenlig med § 2 punkt 3 b i ramavtalet om föräldraledighet, där det talas om en kvalifikationsperiod i arbete på högst ett år. Enligt XI uppställs däremot i nämnda artikel 29a två villkor för rätt till föräldraledighet, nämligen dels att den sökande ska ha ställning som arbetstagare vid tidpunkten för barnets födelse, dels att den sökande ska ha en anställningstid på tolv månader vid tidpunkten för ansökan. Detta strider mot § 2 punkt 3 b i ramavtalet, där det föreskrivs att den nationella lagstiftaren endast får kräva en anställningstid på högst ett år.

- 17 XI har påpekat att det dubbla villkor som uppställs i artikel 29a i lagen om allmänna tjänsteföreskrifter för statstjänstemän innebär en kvalifikationsperiod i arbete som med nödvändighet överstiger ett år när – som i det nu aktuella fallet – den oavbrutna lagstadgade anställningsperioden på tolv sammanhängande månader (det första villkoret) inte sammanfaller med tidpunkten för barnens födsel (det andra villkoret). I artikel 29a uppställs således kumulativa villkor avseende anställningstid eller kvalifikationsperiod i arbete som går utöver villkoret avseende anställningstid eller kvalifikationsperiod i arbete på högst 12 månader i § 2 punkt 3 b i ramavtalet.
- 18 XI har yrkat att ett förhandsavgörande ska begäras av EU-domstolen angående frågan huruvida artikel 29a i lagen om allmänna tjänsteföreskrifter för statstjänstemän, i dess ändrade lydelse, är förenlig med ramavtalet.

Kassan

- 19 Kassan har gjort gällande att den ifrågasatta lagen är förenlig med unionsrätten. Rätten till föräldraledighet för en förälder som är arbetstagare uppkommer vid barnets födelse eller adoption, och föräldraledighet beviljas om den sökande uppfyller villkoret avseende en kvalifikationsperiod i arbete på ett år före föräldraledighetens början.
- 20 Kassan har yrkat att den hänskjutande domstolen ska slå fast att överklagandet inte kan vinna bifall på de grunder som åberopats av XI och att den ska avslå yrkandet om att ett förhandsavgörande ska begäras av EU-domstolen, eftersom det ramavtalet inte behöver tolkas.

4. Den hänskjutande domstolens bedömning

- 21 Frågan är huruvida de klausuler i direktivet som avses i överklagandet utgör hinder för att tillämpa artikel 29a i lagen om allmänna tjänsteföreskrifter för statstjänstemän.
- 22 De grunder som har åberopats till stöd för överklagandet ger upphov till en fråga om hur unionsrätten ska tolkas. Denna fråga är avgörande för utgången i målet och den korrekta tillämpningen av unionsrätten är inte så uppenbar att den inte lämnar utrymme för något rimligt tvivel om hur frågan ska lösas, vilken inte tidigare har prövats i ett mål om förhandsavgörande rörande ett liknande fall.
- 23 Den tolkningsfråga som anges nedan ska således hänskjutas till Europeiska unionens domstol med stöd av artikel 267 FEUF.

5. Fråga som hänskjuts för förhandsavgörande

- 24 Cour de cassation hänskjuter följande fråga:

Ska § 1 punkterna 1 och 2 samt § 2 punkterna 1 och 3 b i ramavtalet om föräldraledighet, som ingicks den 14 december 1995 av de allmänna branschövergripande organisationerna UNICE, CEEP och EFS, och som genomförts genom rådets direktiv 96/34/EG av den 3 juni 1996 om ramavtalet om föräldraledighet (EGT L 145, 1996, s. 4), tolkas på så sätt att de utgör hinder för tillämpningen av en nationell bestämmelse, såsom artikel 29a i lagen av den 16 april 1979 om fastställande av allmänna tjänsteföreskrifter för tjänstemän, i dess lydelse enligt lagen av den 22 december 2006 (Mémorial, A, 2006, nr 242, s. 4838), enligt vilken rätt till föräldraledighet endast föreligger om två villkor är uppfyllda, nämligen att arbetstagaren ska ha arbetat lagligen på en arbetsplats och därvid varit ansluten till socialförsäkringen dels utan avbrott under minst tolv sammanhängande månader omedelbart före föräldraledighetens början, dels vid tidpunkten för barnets eller barnens födsel eller adoption, varvid det sistnämnda villkoret måste vara uppfyllt även om födseln eller adoptionen ägde rum mer än tolv månader före föräldraledighetens början?